

Sygn. akt V U 188/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Rosłoń

Protokolant: Irena Prochowicz

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2013 roku w Białymstoku

sprawy L. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia

na skutek odwołania L. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 28 grudnia 2012 roku

Nr (...)

Oddala odwołanie.

sygn. akt. V U 188/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28.12.2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. Inspektorat w S. na podstawie art. 83 ust. 1 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.) stwierdził, że L. D. na dzień wydania decyzji jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 4238,67 zł. Z powyższej kwoty zaległość z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od października 2011 r. do września 2012 r. wynosi 1299,50 zł oraz 56 zł z tytułu odsetek za zwłokę natomiast zaległość z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 2010 r. do sierpnia 2012 r. wynosi 2437,17 zł oraz 446 zł z tytułu odsetek za zwłokę.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że na podstawie art. 46 ust. 1 w/w ustawy płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Zgodnie z art. 32 tej ustawy do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek

za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Organ rentowy wskazał również, że zawiadomił L. D. o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, wzywając go jednocześnie do złożenia pisemnych wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek, pod rygorem wydania decyzji w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na podstawie dotychczas zgromadzonych dowodów. Płatnik składek nie dopełnił obowiązku określonego w art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku z czym Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 83 ust. 1 w/w ustawy, określił wysokość składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

L. D. złożył odwołanie od powyższej decyzji, wskazując, że powyższa decyzja jest dla niego krzywdząca, bowiem uiszczal wyliczane przez organ rentowy składki.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Wniosek o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego został cofnięty na rozprawie w dniu 25.04.2013 r.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie wskazał, że poczynając od 1994 r. L. D. w różnych okresach prowadził działalność gospodarczą. Z tego tytułu zalegał z opłatą składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy. Prowadzona egzekucja okazała się bezskuteczna a układy ratalne, do których wnioskodawca przystępował kilkakrotnie były zrywane, ponieważ nie wywiązywał się on z warunków zawartych w umowach. Ostatecznie należności zostały umorzone z uwagi na trudną sytuację materialną wnioskodawcy.

Z dniem 1.05.2010 r. rozpoczął on ponownie działalność gospodarczą, podobnie jak poprzednio, w zakresie organizatora turystyki i sprzedaży detalicznej w niewyspecjalizowanych sklepach. Prowadził ją w okresie 1.05 – 30.09.2010 r., 26.05 – 26.10.2011 r. i 15.06 – 29.09.2012 r. W dniu 8.11.2012 r. organ rentowy wszczął postępowanie wyjaśniające celem prawidłowego ustalenia podlegania ubezpieczeniom i wezwano wnioskodawcę do uzupełnienia dokumentacji. Dostarczona przez L. D. podatkowa księga przychodów i rozchodów jak również złożone przez niego w dniu 26.11.2012 r. poprawne deklaracje rozliczeniowe wykazały, że zalega on z zapłatą składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1299,50 zł w tym za październik 2011 r. – 74,17 zł, sierpień 2012 r. – 623,05 zł i za wrzesień 2012 r. – 602,28 zł. Ponadto dopiero poprawne deklaracje rozliczeniowe złożone przez wnioskodawcę w toku postępowania wyjaśniającego wykazały, że zalega on z zapłatą składek na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 2437,17 zł za okres lipiec – wrzesień 2010 r., maj – wrzesień 2011 r., czerwiec – sierpień 2012 r. Do powyższych kwot zostały doliczone odsetki za zwłokę.

Ponadto organ rentowy wskazał, że wysokość należnych składek ustalił od najniższej podstawy wymiaru składek przewidzianej w art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje.

L. D. od 16.06.1994 r. prowadził działalność gospodarczą w zakresie turystyki i handlu. W dniu 25.01.2010 r. zgłosił do Urzędu Miejskiego w D. zmianę w zakresie oznaczenia przedsiębiorcy, siedziby i określenia przedmiotu działalności. W okresach 1.05 – 30.09.2010 r., 26.05 – 26.10.2011 r. i 15.06 – 29.09.2012 r. prowadził działalność w zakresie organizatora turystyki i pozostałej sprzedaży detalicznej w niewyspecjalizowanych sklepach – zaświadczenie o dokonaniu wpisu do ewidencji działalności gospodarczej z dnia 25.01.2010 r., relacja konta płatnika w aktach ZUS.

Z uwagi na wątpliwości co do prawidłowości składanych deklaracji rozliczeniowych, dnia 8.11.2012 r. organ rentowy wszczął postępowanie wyjaśniające celem ustalenia prawidłowego podlegania ubezpieczeniom w okresie prowadzonej działalności gospodarczej

i ustalił, że L. D. od 17.03.2005 r. ma ustalone prawo do renty socjalnej

i jest osobą zaliczoną do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, co wynika z kodu systemu. Z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej rozliczał się na podstawie księgi przychodów i rozchodów, którą przedłożył organowi rentowemu. Następnie 26.11.2012 r. złożył poprawne deklaracje rozliczeniowe- relacja z konta płatnika w aktach ZUS.

Wezwaniem do zapłaty z dnia 28.11.2012 r. organ rentowy wezwał wnioskodawcę do zapłaty należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne wraz z należnymi odsetkami.

Dnia 17.12.2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. Inspektorat w S. zawiadomił L. D. o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, na którą na dzień 17.12.2012 r. składają się należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od października 2011 r. do września 2012 r. w wysokości 1299,50 zł oraz odsetki za zwłokę w wysokości 52 zł oraz należności

z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 2010 r. do sierpnia 2012 r.

w wysokości 2437,17 zł oraz odsetki za zwłokę w wysokości 436 zł. Wezwał L. D. do złożenia wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek pod rygorem wydania decyzji w sprawie określenia wysokości należności z tych tytułów na podstawie dotychczas zgromadzonych dowodów.

L. D. w piśmie z dnia 22.12.2012 r. nie zgodził się z przedstawionym w zawiadomieniu wyliczeniem należności. Wyjaśnił, że opłacał składki od prowadzonej działalności, którą prowadził tylko w sezonach letnich, po czym ją zawieszał.

Decyzją z dnia 28.12.2012 r., obecnie zaskarżoną, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. Inspektorat w S. na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r. nr 25, poz. 1585 ze zm.) stwierdził, że L. D. na dzień wydania decyzji jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 4238,67 zł. Z powyższej kwoty zaległość

z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od października 2011 r. do września 2012 r. wynosi 1299,50 zł oraz 56 zł z tytułu odsetek za zwłokę natomiast zaległość z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 2010 r. do sierpnia 2012 r. wynosi 2437,17 zł oraz 446 zł z tytułu odsetek za zwłokę.

Wnioskodawca odwołując się od powyższej decyzji wskazał, że opłacał składki na ubezpieczenia społeczne. Na rozprawie w dniu 26.03.2013 r. wyjaśnił, że został wprowadzony w błąd przez urzędniczkę ZUS, która nie powiedziała mu, że jest obowiązany opłacać składkę na ubezpieczenie zdrowotne. Ostatecznie na rozprawie w dniu 25.04.2013 r. stwierdził, że nie kwestionuje należności z tytułu zaległych składek na ubezpieczenia społeczne natomiast kwestionuje należność z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, tym samym obowiązek ich opłacania.

Z uwagi na tak sprecyzowane stanowisko wnioskodawcy, przedmiot sporu został ograniczony do naliczonych w zaskarżonej decyzji należności z tytułu zaległych składek

na ubezpieczenie zdrowotne. Wobec powyższego należało rozstrzygnąć czy wnioskodawca

z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej był zobowiązany do uiszczania składki na ubezpieczenie zdrowotne, a jeżeli tak, to czy zostały one ustalone w prawidłowej wysokości.

Zasady podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu uregulowane są w ustawie z dnia

27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.), zwanej dalej ustawą, zaś ubezpieczeniu zdrowotnemu podlega obowiązkowo osoba, która posiada określony tytuł

do ubezpieczeń wskazany przez ustawodawcę. Zgodnie z brzmieniem art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c tej ustawy obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą lub osobami z nimi współpracującymi,

z wyłączeniem osób, które zawiesiły wykonywanie działalności gospodarczej na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Obowiązkowi temu podlegają również osoby pobierające emeryturę lub rentę – art. 66 ust. 1 pkt 16, przy czym w art. 5 pkt 20 ustawodawca wskazał, że osoba pobierająca emeryturę lub rentę to również osoba pobierająca rentę socjalną.

Powyższe wskazuje, że wnioskodawca podlegał obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z obu tytułów tj. prowadzenia działalności pozarolniczej jak i z tytułu pobierania renty socjalnej.

Sytuację wystąpienia zbiegów dwóch lub większej liczby tytułów do objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym reguluje przepis art. 82 ust. 1 tej ustawy. Stanowi on, że w przypadku gdy ubezpieczony uzyskuje przychody z więcej niż jednego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, o którym mowa w art. 66 ust. 1, składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana jest z każdego z tych tytułów odrębnie. Jednocześnie przepis art. 88 w ust. 8 i 9 wprowadza ograniczenia w obowiązku opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, której świadczenie emerytalne lub rentowe nie przekracza miesięcznie kwoty minimalnego wynagrodzenia jak również osobę zaliczoną do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności.

Przepis art. 82 ust.8 ustawy stanowi, że składka na ubezpieczenie zdrowotne nie jest opłacana przez osobę, której świadczenie emerytalne lub rentowe nie przekracza miesięcznie kwoty minimalnego wynagrodzenia, od tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, o którym mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c, w przypadku gdy osoba ta:

1)uzyskuje dodatkowe przychody z tego tytułu w wysokości nieprzekraczającej miesięcznie 50 % kwoty najniższej emerytury lub

2)opłaca podatek dochodowy w formie karty podatkowej.

Przepis art. 82 ust.9 stanowi z kolei, że składka na ubezpieczenie zdrowotne nie jest opłacana przez osobę zaliczoną do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności od tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, o którym mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c, w przypadku gdy osoba ta:

1) uzyskuje przychody z tego tytułu w wysokości nieprzekraczającej miesięcznie 50 % kwoty najniższej emerytury lub

2) opłaca podatek dochodowy w formie karty podatkowej.

Warunki z pkt 1 i 2 każdego z w/w przepisów nie muszą być spełnione łącznie, wystarczy spełnienie jednego z nich.

Ponieważ wnioskodawca jest osobą zaliczoną do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności i pobiera rentę socjalną, Sąd dokonał analizy jego sytuacji w kontekście obu wyżej wymienionych przepisów.

Renta socjalna, do której uprawniony jest wnioskodawca wynosiła: w 2010 r. - 593,28 zł, w 2011 r. – 611,67 zł, w 2012 r. - 682,67 zł podczas gdy minimalne wynagrodzenie wynosiło odpowiednio w 2010 r. – 1317 zł, w 2011 r. – 1386 zł, w 2012 r. – 1500 zł. Ponieważ wnioskodawca nie spełnia warunku z pkt 2, gdyż nie opłacał podatku dochodowego w formie karty podatkowej (rozliczał się na podstawie podatkowej księgi przychodów i rozchodów), należało zatem ustalić czy spełnia on warunek z pkt 1, tj. czy przychód z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza miesięcznie 50% kwoty najniższej emerytury. Najniższa emerytura w roku 2010 wynosiła 706,29 zł, w roku 2011 – 728,18 zł, w roku 2012 – 799,18 zł.

Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U.

z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) zwana dalej ustawą systemową w art. 4 pkt 9 stanowi, że przychodem w rozumieniu ustawy są przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z wymienionych tytułów, w tym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Za przychód z działalności gospodarczej, zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 361), uważa się kwoty należne, choćby nie zostały faktycznie otrzymane, po wyłączeniu wartości zwróconych towarów, udzielonych bonifikat i skont. U podatników dokonujących sprzedaży towarów i usług opodatkowanych podatkiem od towarów i usług za przychód z tej sprzedaży uważa się przychód pomniejszony o należny podatek od towarów i usług.

Z podatkowej księgi przychodów i rozchodów złożonej przez wnioskodawcę wynika, że w poszczególnych miesiącach, za które organ rentowy stwierdził zaległość z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, przychody z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej przekraczały wysokość 50% kwot najniższej emerytury - kopia księgi w aktach ZUS. Zatem nie zostały spełnione warunki, o których mowa w art. 88 ust. 8 i 9 ustawy.

W związku z powyższym wnioskodawca obowiązany był do opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Nie mógł skutecznie powoływać się na brak wiedzy w tym zakresie bądź wprowadzenie w błąd przez urzędnika ZUS. Wnioskodawca prowadzi działalność gospodarczą od 1994 r. a więc przez wiele lat. Już wcześniej posiadał zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy. Przystępował do układów ratalnych, z których się nie wywiązywał. Ostatecznie należności zostały umorzone z uwagi na trudną sytuację materialną wnioskodawcy. Powyższe świadczy o tym, że wnioskodawca miał świadomość, że z prowadzeniem działalności gospodarczej wiąże się wiele obowiązków. Do podstawowych obowiązków każdego płatnika składek należy obliczanie, rozliczanie i przekazywanie co miesiąc do ZUS składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

Stosownie do treści art. 69 ust. 1 ustawy, obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a i c-i, powstaje i wygasa w terminach określonych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych. Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego osób prowadzących działalność pozarolniczą powstaje z dniem rozpoczęcia wykonywania tej działalności, a wygasa z dniem zaprzestania jej wykonywania - art. 13 ust. 4 ustawy systemowej.

Przepis art. 32 ustawy systemowej stanowi, że do składek na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 i 2 ustawy systemowej, płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy do obliczania, rozliczania i opłacania składek za każdy miesiąc kalendarzowy. Rozliczenie składek następuje w deklaracji rozliczeniowej.

Wnioskodawca składał nieprawidłowe deklaracje rozliczeniowe. Dopiero w wyniku prowadzonego przez organ rentowy postępowania wyjaśniającego, w dniu 26.11.2012 r. złożył prawidłowo wypełnione deklaracje rozliczeniowe.

Wykazały one zaległość w składkach, którą określono w zaskarżonej decyzji.

Wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne została ustalona stosownie do treści art. 18 ust. 8 ustawy systemowej, który stanowi, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, prowadzących pozarolniczą działalność, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego

przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku.

W stosunku do wnioskodawcy przyjęto najniższą podstawę wymiaru składek czyli wskazane wyżej 60%. Wyliczenie składek na ubezpieczenie zdrowotne jest prawidłowe zarówno co do okresów, za które nie zostały zapłacone jak i co do kwot. Podstawę naliczenia odsetek za zwłokę stanowi art. 23 ustawy systemowej.

Z przytoczonych powodów odwołanie L. D. należało oddalić na podstawie art.477¹⁴ § 1 kpc.